798. 1

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Lägenhetsarbetaren August Karlsson Siringe, är född år 1870 i Skärsklads församling. Hans far, Karl Nilsson, som var ansedd för att ha varit synnerligen nitkeplig, Hans mor Hedvig Sofia N., född Hellström, är f. n. drängens äldste livräntare och uppbar 97 och 98 år gammal. Hon nämnes av alla som en "kvedelgumma".

(82.5)

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2

2

Ordstäv.

"Det skäl la re' nä't" sä' häringen nä koka-de soppa på en järdeegårds-stav, om det sutit en tjin-ke på.

3, 3

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Julen.

Vår en förrad på julaftonen skulle kreaturen ha en kalca ~~kaka~~ av julbröd var.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Det var en skepp som
var så art skicklig till att
skjuta, att de trodde, att
han var i förbund med den
onde. Han lovade en gång
att han skulle låta en
bokhållare från staden och
skjuta, och han fick lyfte
att följa med honom ut en
gång. Som de kom ut i skogen
började det slå mer arrar

och gjädrar runt ikring dom.
Och den här skepteln bara
skrek, men bokhållaren vä-
gade inte komma en skvatt.
Då kom det fram en
vacker prinsessa ur en
buske där och sa: "Varför
skjuter du inte? Vill du, då
jag skall vässa pilarna åt
dig?" Men han svarade
inte utan bara vände
och gick hem. Han hade
också förvirrat sig åt den
gång, om han lånat henne
vässa pilarna åt sig.

4

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Kulebo-skytten.

Det var en skytt, som kunde mer än andra. Han bodde i Kulebo. En gång hade han skjutit en räjur på olovlig tid. Han blev skämd och dömd till att böta men då sa han till domaren: "Ja, jag vet väl säga som sanningen är. Jag är fattig och har inga pengar, men han

inte släkten få betala." Jo då
det hade domaren inte något
emot utan det gick för sig.
Och det röjde Lars en liten
stund så kommer en rädjur
springandes direkt in i salen
och fram till domaren. —
Skytten hade menat att rå-
djuret skulle få betala
och så hade han kallat in
det där. Men sen skämdes
de honom aldrig mer, för det
ansåg att det inte var lönt.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Småland
Västra härad
Skirstads sn

798

Hjort August Karlsson Sävsjö 7

7

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Havsfrun

Det finns en havsfru i varenda sjö och göl. Jag hade en faster, som skulle gå med oss kare och påsa på andra sidan gölen där-hemma, för vi hade skryt'ens skälle också. När vi kom över dit, fick vi se något ligga och glittra hemma vid vår brygga — vi hade byggt upp en sådan, som vi var så belappade

bytte på och så. Där låg ett
nakent frutimmer blanket
som pitten och på berandes
fråga att jag aldrig sett
någon så vacker varken
på ett eller annat. Men när vi
gick tillbaka så jo vaxen
den mer och mer, och när
vi kom fram, var det bara
klara vaxet.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKLIVSARKIV

Sägen om Kivekungen (Ramsjön)

En i Tidra så låg där kiskan, som finns vid Kivekungen- han vet- uppe i vattnet, så en kunde se kanna. Men det fanns inga möjligheter att få upp kanna utan kära upp kanna med två kvinnfigurer.

Då var det en karpare i Påvarp, som fiske två kvil-

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

lingtjuras och kau jödde upp
dom och kängde dom. Och när
kau hade fätt dom väl kama
försökte kau köra upp keistan
i se hon var full med pöng-
ar. Och kau hade kat upe
så längt, att hon skulle välta
över och upp på land. Men då
öppnades en dör i berget och
en kärring kom ut med en ska-
reskyttla av krå i handen. Hon
lade vatten i den och slängde en
slicke i huvudet på den ena tju-
ren, så kau slapp mer ok dog.
Men då gled kälingen av keistan
så hon rauclade i igen och
sjönk så djupt att en aldrig
kommak se henne mer.
Men käringen bara skrattade åt.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sägen om Riddebuget (Ramsjön)

och sa: "Hade du inte gett dom
vaccsblomm (= vattenblandning
vatten i myrlken) i första
målet, hade dekka lyckats för
dig."

12

12

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Förlovad till Ru Rude.

Käringen i Råby – gårdgivarens mor – hade förlovat sig till Ru Rude på vissa år. Nu när de åren var ute kom en likfärd upp på gården på Kullen och skulle hämta henne. Då var det med en sån svart hund med öd i munnen och en massa mindre hundar. Men Ru

gången bad flickingen om upp-
skov på ett par år. Men
att hon både till honom,
det märkes på allting. Här
i Råby – som de hade flyttat
dit – skulde det sitta en
8–9 skator och skralla på
flickingens skorsten när en
kom upp på morgonen. Ska-
karna åkte ju ihop med den
rote.

Det var när jag nu
Varga-Hanning kjände ihop
hos hanne, så hade vi varit
på Nöbacke på Rullen på
gästgivaren hade både den
och Råby Hanning han blev
så full, så vi knude möjligen fått.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

14.
14

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Tillvarat till den Dode (forts.)

ja med den lemen mer till
Råby, utan vi lät lemen
ligga kvar på Kullen tills
han nyckrade till. Han låg
där och sov ett par tre timmar, och som skulle han ge
sig iväg hem. Det var ju på
kvällen, så det var ej mycket
att en knappt kunde se land
ifrån sig. Men när han kom
ut till näpskälet vid land-

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

vägen fick han se en lik-
färd med svarta hästar och
en massa folk komma i från
Isräuna-hållet. Han blev ju
förskräckt, ju han förstod ju
att det var något galet efter-
som han kunde se dem så
tydligt i mörkret. Och han
begrep ju, att det inte var
något vanligt folk, som körde
på det viset mitt i natten.
Uppskrämde sin gång han
alla kan och gick hem till
Råby. Men som han kom i
porten där mötte han lik-
färden igen. Då hade de va-
rit inne och sprungit på gården
där, och de kom, så de sig
ut att ta med sig både Forts.

16:
16

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Berättat av Per Olof Olsson (Forts.)

skaffet och grundar.

Sen därpå var Hemming sjuk, så han låg. Jag tyckte ju att det såg illa ut, så jag försökte få upp honom och så sa han honom: "Du var så gärna så full, så du behöver ligga sjuk. Vad är det med dig?"

— Ja det är inte det, svarade han då "utan det är något annat". Och så talade han

nu vad han hade sett. "Du
vet lä käringa jaen nan
bekk sig undan jän ah fjudr
la' på" nu med. Man
annars nan det säkert hen-
ne han nan mäst på att häm-
ta. Det är på säkert sann
aldrig det."

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESA

18.

18

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skator

Kommer en skata fram
och skrattar på en kvast eller
en nakt, så kan en vara
säker på att det är någon
skit i vägen. De kör nog ock-
så till den andes fåglar.

Smål. Vists Stenstad Nyss 1928

798 Nyss. Berg & Torsåker Ber. av Karlsson Stenunge

19.

19

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESARKIV

Bergen vorolena fön i liden.

Fön i liden var bergen lena (= mjuka). Och det kan en se än fön det syns märken i dom ofes fölen. Uppe vid Hägnen än en platsing och där syns en barnagt än idag.

Smålands
Vista
Skeåstad
upp. 1928

798
upp. av Gustaf Eriksson
Ber. Aug. Rudenstam
Tranås

20.

20

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Grodor

Ska man aldrig röra eller peka åt för de ha varit människor förr i tiden. Det ser en ju på dom förresten, när de sitter.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Överföring av fiskeriingesmärken.

Jag hörde talas om, att de kunde överföra fiskeriingesmärkorna på fadern till barnet, men aldrig på någon annan än honom. Jag vet inte, hur det gick till.

Småland
Vilda
Skärstad
upps 1928

798
upt. Berit Söderberg 22
Vilda aug. Karlson Sverige 22

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sagerskorna

De som var födda med sagerskorna hade en odarmhärtig tur. De lyckades med vad de tog sig för, om det så aldrig i världen hade gått och förarbetarinna för någon annan.

Jag säg en sådan en gång, som tappade sin klocka i en brunn, men han plack

kara en brok direkt ner
och dog upp henne. Det hade
ju aldrig någon annan kunnat
göra efter.

Sprang en som var
född med regnbuva genom
en elbråda, så slocknade
det med detsamma.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

24

24
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mot fräkar

Skulle de brista sig med en
borste mellan skuldrorna
nästan lika det började blöda.
Det var en gammal sjukvårds-
korpral, som lärde mig det.

25

25

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

För att de inte skulle få barn
för, så lag de in kvicksilver.
Det köpte de på apoteket, och
det fick de i en fjäderpenna
en liten droppe. Så lå de
en vitt lakan på golvet och
ställde sig på, för att de
skulle komma likta den där
droppen. För första och andra
gången de lag in det, gick
det rakt igenom människan
men tredje gången blev det i

26.
26

kroppen på dom och sen fick
de inga barn, när de på sina
sista år.

Den gamla Skarp'ska
hade gjort så men en jule-
morgon när hon skulle gå
till julotta, tittade hon ut
genom fönstret för att se efter,
hurudant vädret var. Då
såg hon tre vithlädda barn
stå utanför i snön. Det var
dom, som hon skulle ha haft.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

27

Skånela, Sm.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Årla.

Det är likadant med årlarna som med vestorna: man får aldrig slå efter dom eller kasta sten på dom eller så.

Det var en, som gick och plöjde. Då kom kopparormen och ville äta upp honom. Då grep han sin järnkrona och slängde på honom. Det knäppte så gott, att

hon dog. Men den ene aven
dog också på honom. — Det
har en ju aldrig hellre, att
någon slängar på en åsla.
De akelar sig nog sker säga.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

28

Småland
Vista
Skärstad
upt 1928

798

uppt. av Birgit Söderberg 29
ber av Aug. Karlsson
Siring 29

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vesslor.

Man får aldrig
slå efter en vessla (= vessla)
eller säga något åt henne.
Det är inte bra, för hon straf-
far en alltid.

Det var en bonde som
gick ut och plöjde. Hela tiden
hoppade en vessla framför
honom i fåran, så att de
kramplade och krossade och kade

sig i ett. Till slut blev han
rasande så han sa: "Det är
så märkvärdigt om jag inte
ska bli av med dig din tjuv,"
och så slog han honom med
piskan, så att hans brillade
ikring och dig. Men i samma
ögonblick, så sprudade den ene
ormen över och dig han med.

30.

30

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

81

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

31

Man får aldrig hänga
upp en avispad lie. Varför en
inte får det, vet jag icke men
det ligger så arit i blodet
hos varenda en, så det är
ju aldrig någon som gör.

798

J2

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

32

Hästkunda.

En får icke gå på ett sådant ställe, där en häst har kunlat, för då får en något ont i ljumskarna, så en inte får fram kunen. Men det är farligt kara, på länge det är varmt efter hästen.

Det har jag själv varit ute för en gång. Det var när jag kjörde i Lekaröd. Jag tråk

33 J.

varit ute och klappat en kaka en
lördagskväll. Hon var varm
och snäll och som jag klappte henne
jag kom på mig själv att kunna
le. Men jag kände inte på
det, utan jag fick faktet över.
Men jag kände inte gått mer
än ett par steg förän jag
fick så ont i ljumskarna att
jag knappt kunde ta mig fram.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

14

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

34

Linskor

kunde mer än andra. En vet
ta hur en sån Indårvader
Bragd'en uppe i Bunn. Han hade
henne till Jäkund när han
var borta någonstans, och det
så att hon blev med barn
vissa sier hur det var de
så. Han övergav henne emot-
tordid. Så satte hon på ho-
nom det, att han aldrig skulle
få något lycka för Jrundin-

J.F.
35

mer utan bara för karlar.
Sen tillåtar han aldrig åt mig-
ga prundinnor, men karlar
sprang han efter som han hade
varit skållen. Det var många
som hade ont av Bragd'en.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sm. Uppt. Benft Söderberg
Vista Upp. dag. Karlsson.
Närstad

798

36

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

36

Vit orm.

Hittade de en sån skulle de koka den så dricka av spadet. Sen kunde de göra nästan vad de ville. De skulle ha ormen under en ek, som aldrig fäcde löven. Det skäi fruntim en sådan strax bortom Blåsåcen. Om skäi aldrig bar, om vintrarna än är aldrig så långa.

Nyske-Jonsen hittade en

37.

37

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

sån dåj it arm bnke i Prosteg-
gårus "lima" (= ett bete, som kallas
så), när vi gick ifrån kyrkan
en påskdag. Det vu kallt,
så jag tror det mest var snö
på marken. Jmenn dag med sig
domm hem, men vad han gjorde
med den sen, det vet icke jag.
Han kunde jn lite mer än andra
han också. — Det är den ende
vike arm jag kan sett.

Låna köpte de på apoteken
och betalade bra jn, så' de, men
jag kan aldrig bort någon, som kan
sätt någn, jn de är minsann
inte dåpa än på dag i.

38
38

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Repsebo-gumman.

Hon kunde boda allt möjligt, och kunnes döttrar kunde det också. Den gamla gumman hade lärt sig det genom att koka en vit orm och dricka av spadet. Kunnes döttrar var likaen flicka då, och hon gick och var hungrig och vände på att på mat. Och när hon såg, att det stod en gryta och puttrade på spisen,

Jfr. andra uppteckn. "Vit orm"

stack om ner fingerna i den
för att se efter vad det var.
och när flickan hade plockat
av den, så kunde om lika
mycket som mera.

39.
39

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

40
40

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mot maladen.

1/ Det ska en ta en brödbit och gå ut på en avträde och ta den ansyes tre gånger genom dasschålan. Och så ge hunden det.

2/ Annars kan en ge dom en vanlig tuvuddus i maten eller så.

3/ Nän Erik Lindström arbetade på sågen, så fick han mata-

leda, så han kunde inte få ner
en bit, om han ville lära sig åt
aldrig på. Då sa' han till mig:
"Jag är så illa däran, så jag är
hungen ja till Mari på Kullen
n åka Skrösamos." Se hon ja
nt på maltaleda. Det var hund-
heit, som han hade torkat och
malt sönder, och rörde ihop med
Skrösamos. Men anlingen vet
han det eller något annat, som
hjälpte, så blev Erik av med
sin maltaleda. Han var hungrig,
så han kunde äta upp pingvinen
sen efteråt.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

42

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bortbytta.

Nyfödda barn kunde bli bortbytta. Det enda sättet att skydda sig mot sådant var att ha en kniv i dörren innan barnet var döpt och modern kyrkdagen.

43
43

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Björna-Gustaf och jag hade
varit uppe vid Skrållebo och
skulit pärom. De hade så hemskt
med pärnaträd där uppe på
den sidan. När vi kom ner till
Brobyholm skildes vi åt, för
han var från Lekarebo och
jag nere i Råby, och vi pick hem
var och en till sitt. Men när
jag kom ner emot lägården hörde
jag, hur vandelen (= harpa)

gick inne på logen. Nu jag undrade
vem inne i stan det var som
var där mitt i natten. Men
vi hade en ko som var lidred
att kalva, så jag skulle ändå
dit in nu se till henne, nu jag
tänkte mest, att det var några
pojkar som ville skrämma mig
ju de så ju, att det spökade där.
Så jag gick ut på gården - ju det
var en gammaldags kringbyggd
lägård de hade där på den tiden.
Men som jag kom in i porten där,
kom det ett mystan av eld ut-
strilandes från lagdörren och ut
mot en litet skjul, som stod där
som vi brukade kalla lövskjulet.
Nu så lyst det lyst på logen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

45.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Men då förstod jag att det inte
var som det skulle vara, på
den som satte av in, det var jag.
Jag gick bara in på kammarn
på min egen gick jag ditut igen, för jag
var ju kommen så långt så att till
kon. Fast det tror jag inte man
om helst hade gjort. Men aldrig
såg jag att gråtit då.